

نخستین پروتوکول همکاریهای اقتصادی، تجارتي و تخنیکي بين الحكومتی
جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان

به اساس ماده (۴) موافقتنامه همکاریهای اقتصادی و تجارتي ۱۴ جولای ۲۰۰۷ که بین حکومت هر دو کشور امضا شد و به موجب آن کمیسیون مشترک همکاریهای اقتصادی، تجارتي و تخنیکي بين الحكومتی جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان ایجاد گردید، که منبعذ بنام کمیسیون یاد میآورد، نخستین نشست کمیسیون از تاریخ ۱۱ الی ۱۲ جولای سال ۲۰۰۸ در شهر عشق آباد مرکز جمهوری ترکمنستان تدویر یافت.

طرفین روی اجندای ملاقات (ضمیمه نمبر ۳) موافقه کردند.

ریاست هیات جانب جمهوری اسلامی افغانستان را جلالتماب دوکتور محمد حنیف نوری وزیر اقتصاد و ریاست هیات جانب جمهوری ترکمنستان را جلالتماب ق. قربان مرادوف وزیر قندهار و انکناماف جمهوری ترکمنستان به عهد داشتند.

ترکیب اعضای هیات هر دو جانب در ضمیمه های (۱) و (۲) ملاحظه میآورد.

به منظور انکشاف همکاری های طویل المدت دوجانبه بین دو کشور مخصوصاً در ساحات تجارت، صنعت، معادن، انرژی، و سایر موضوعات بحث های طولانی صورت گرفته و در زمینه توافقات ذیل به عمل آمد:

۱- در مساعده رشد بنیاد حقوقی - قرارداد

جانبین روابط فعلی اقتصادی بین جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را ارزیابی نموده و موافقه کردند تا تمام اسناد و قراردادهای را که تا اکنون بین هر دو دولت، بین هر دو حکومت و میان ادارات آنها صورت گرفته، بازرسی نمایند.

۱-۱. به این ارتباط کمیسیون به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت امور خارجه ترکمنستان پیشنهاد می نماید تا در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ وضع قراردادهای عقد شده فوق الذکر را از نگاه طی مراحل قانونی بررسی و ارزیابی کرده و قدم های ضروری را برای تطبیق عملی و موثر آنها پیشنهاد نمایند.

۲- در ساحه انكشاف همكاري تجارتي- اقتصادي:

كميسيون انكشاف مناسبات اقتصادي ميان جمهوري اسلامي افغانستان و تركمنستان را مثبت ارزيابي نموده در عين زمان به اين عقیده است كه مبادلات اجناس انعكاس دهنده كامل ظرفيت هاي اقتصادي دو کشور نميباشد.

طرفين جهت انكشاف، همكاري هاي تجارتي - اقتصادي ذيلاً به توافق رسيدند:

- انكشاف هر چه بيشتر سطح تجارت بين دو کشور با توجه به رشد موجود تجارت ميان جمهوري اسلامي افغانستان و تركمنستان.
- ايجاد شرايط لازم ميان دو کشور جهت فروش مواد خوراكيه ، محصولات نساجي، قانين بلب و ساير اجناس توليدي طرف ضرورت در بازار هاي دو کشور.
- ايجاد شرايط لازم به منظور تاسيس موسسات، توليدي و كارخانات مشترك، نمايندگي هاي تجارتي، مراكز معلوماتي و ساير ادارات كه براي رشد اقتصادي لازم مي باشد.
- ايجاد بازارچه هاي مشترك به منظور حمايت از شرکتهاي خصوصي كوچك و متوسط در نوار مرزي دو کشور.

- ايجاد شرايط براي توسعه تجارت خارجي توسط متشبهين و فعالين هر دو کشور، تشكيل جلسات بين مجموعه هاي متشبهين و فراهم آوري تسهيلات بازديد و اشتراك در نمايشگاه هاي كه در جمهوري اسلامي افغانستان و با تركمنستان دائر ميگردد و همچنان آماده سازي طرح موافقتنامه ها پيرامون همكاري ميان اتاقهاي تجارت دو کشور به اين ارتباط كميسيون فيصله به عمل آورد كه:

۱-۲. وزارت تجارت جمهوري اسلامي افغانستان (آيسا) و وزارت اقتصاد و انكشاف تركمنستان مكلف اند در نيمه دوم سال ۲۰۰۸ طرح موافقتنامه ميان حكومت هاي دو کشور را در مورد حمايت و تشويق از سرمايه گذاري ها تهيه نمايند.

۲-۲. وزارت تجارت و صنايع جمهوري اسلامي افغانستان و وزارت تجارت و روابط اقتصادي خارجي تركمنستان مكلف اند در جريان ربيع سوم سال ۲۰۰۸ جهت مطالعه و بررسي امكانات

افزایش مقدار صادرات و واردات دو کشور گروپ متخصصین را تشکیل نمایند.
۳-۲. اتاقهای تجارت دو کشور مکلف اند در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ طرح موافقتنامه همکاری دو جانبه را ترتیب نمایند.

۴-۲. اداره نورم و استاندارد جمهوری اسلامی افغانستان و خدمات عمومی دولتی «ترکمن استاندارد لری» ترکمنستان مکلف اند در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ طرح موافقتنامه همکاری دو جانبه استاندارد نئیزیشن، سرتیفیکت و مترولوژی را تهیه نمایند.

۳- در ساحه گمرکات:

- طرفین در مورد مبارزه مشترک علیه تخلفات گمرکی و ترافیک مواد مخدر به موافقه رسیدند.
- طرفین در مورد توسعه همکاری در عرصه های مختلف گمرکی در آینده و سعی برای اعضای توافقنامه جداگانه در ساحه گمرکات بین دو کشور به موافقه رسیدند.

۴- در ساحه صنعت:

- طرفین ضرورت استفاده از امکانات همکاری صنعتی را ملاحظه کردند. طرفین موضوع توسعه امکانات همکاری در ساحه ساختمان و مواد ساختمانی را مورد بحث قرار دادند، مخصوصاً موضوع فروش سمنت از ترکمنستان به افغانستان و خریداری سنگ مرمر از افغانستان توسط ترکمنستان.

در این ارتباط کمیسیون فیصله کرد که:

۱-۴. وزارت ساختمان ترکمنستان و وزارت مواد ساختمانی ترکمنستان همراه با وزارت معادن افغانستان امکانات توسعه فروش سمنت را به افغانستان و خریداری سنگ مرمر را توسط ترکمنستان مورد مطالعه قرار داده و در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقاتها را در این زمینه انجام

دهند.

۵- انرژی و معادن :

- در جریان مجلس طرف افغانی پیشنهادی را مبنی بر تخصص و اکتشاف ساختمانهای جیولوژیکی مشترک سرحدی طبق موازین و مقررات بین المللی ارائه نمودند.
- طرفین امکانات همکاری را در جهت تحقق پروژه پایپ لاین گاز ترکمنستان- افغانستان- پاکستان- هندوستان (TAPI) مورد بحث قرار دادند.
- جانبین بر تطبیق پروتوکول قبلا امضا شده پیرامون انتقال برق از جمهوری ترکمنستان به جمهوری افغانستان تاکید نمودند.
- جانبین بر پیشبرد مذاکرات مبنی بر خریداری طولی مدت برق از ترکمنستان تاکید نمودند.
- به منظور پیشبرد کارهای تفحصاتی - اکتشافی در مورد ساختمانهای جیولوژیکی مشترک سرحدی مطابق به موازین و مقررات بین المللی در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقات ها را سازماندهی مینمایند.
- به منظور تطبیق عملی پروژه پایپ لاین گاز ترکمنستان- افغانستان- پاکستان- هندوستان (TAPI) از امکانات دست داشته استفاده گردد.
- وزارت انرژی و آب جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت انرژی و صنایع ترکمنستان به مقصد بحث پیرامون همکاری در عرصه خریداری طولی مدت انرژی برق از ترکمنستان در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقات ها را سازماندهی مینمایند.

۶- در ساحة ترانسپورت و مخابرات:

طرفین به موافقه رسیدند که همکاری های خود را در مورد اتخاذ تدابیر مشترک در رابطه به انتقال مسافرین ، محمولات و انجام خدمات ترانزیتی توسعه داده و سیستمهای ترانسپورت و مخابراتی را برای استفاده بهتر از امکانات موجود روی دست گیرند.

۱-۶. طرفین موافقه کردند که فعال سازی مسیر سوم هوایی به ارتفاع (FL ۲۹۰) از طرف

جمهوری اسلامی افغانستان به ترکمنستان و تعدیل ساعات تثبیت شده قبلی به ساعات (۲۰-۱۶) و (۰۴-۲۴) در ملاقات که در نیمه سال ۲۰۰۸ انجام میگردد مورد بحث قرار گیرد.

۲-۶. طرفین ضرورت مطالعه مسائل مربوط به سازماندهی انتقال هوایی مسافرین را از طرف ادارات هوانوردی دو کشور تأکید کردند.

۳-۶. وزارت ترانسپورت و هوانوردی جمهوری اسلامی افغانستان و مدیریت « ترکمن دنگیز، دریا یول لری » به مقصد بحث روی مسائل مربوط به عبور ترانزیتی کشتی های اتحاده تولیدی « دریا یول لری » ترکمنستان از حدود آبی جمهوری اسلامی افغانستان و همچنان مسائل مربوط به انتقال محمولات از طریق دریائی بندر کلفت، در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ مذاکرات را سازماندهی نمایند.

۴-۶. وزارت مخابرات و تکنولوژی مطوماتی جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت مخابرات ترکمنستان موضوع مخابرات مستقیم بین المللی را از طریق تسدید این فایبرنوری شبکه مخابراتی فاراب- ترکمن آباد - عطامراد - معدنلی الی نقطه عبوری سرحدی افغانستان (امام نظر) مورد مطالعه قرار دهند.

۵-۶. وزارت فواید عامه و وزارت ترانسپورت و هوانوردی افغانستان با وزارت ترانسپورت راه آهن ترکمنستان موافقه کردند که در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ ملاقات کرده و موضوع احداث راه های آهن و مسئله انتقال اموال تاجران افغانی را توسط واگون های ترکمنستان در راه برگشت آنها بعد از تخلیه در ستیشن تورغندی ، مورد بررسی قرار دهند.

۶-۶. طرفین موافقه کردند که موضوع ایجاد شبکه مسافری زمینی بین دو کشور (افغانستان ترکمنستان) را مورد مطالعه قرار دهند.

۷. در ساحه زراعت:

کمیسیون ضرورت همکاری در عرصه مبارزه علیه حشرات و آفات زراعتی را که به محصولات زرع شده و وحشی ضرر میرساند با اهمیت تلقی کرده ، فیصله نمود که:

۱-۷. وزارت زراعت و محافظه طبیعت ترکمنستان و وزارت زراعت ، آبیاری و مالداري

جمهوری اسلامی افغانستان و دیگر مراجع مربوط، در مورد اتخاذ تدابیر لازم جهت مبارزه علیه آفات زراعتی و حشرات مضره که به محصولات زرع شده و وحشی صدمه میرساند، با هم ملاقات و مذاکره نمایند.

۸- استفاده مشترک از منابع آبی.

جانب ترکمنستان پیشنهاد کرد که مسوده قرارداد بین المللی را در مورد استفاده مشترک از منابع آبی دریاهای سرحدی تهیه کند.

جانب افغانستان از بحث درباره این موضوع در حال حاضر معذرت خواست.

۹- در ساحت معارف، فرهنگ، سپورت و مسائل بشري:

کمیسیون علاقمندی، جمهوری اسلامی افغانستان و ترکمنستان را جهت سعادت بتاریخ میراث مدنی و کتیبه های دست نویس، ادبیات و توسعه همکاری در عرصه های علم، فرهنگ، سپورت و بشري تاکید نمود.

تحکیم روابط دوستانه بین ملتها و دولتین اساس تفاهم طرفین محسوب میگردد.

وزارت اطلاعات و فرهنگ جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت فرهنگ و رادیو تلویزیون ترکمنستان:

- ایجاد شرایط لازم برای توسعه همکاری های دو جانبه در ساحت فرهنگی؛

- فراهم آوری دیدار استادان مشهور هنر و فرهنگ طرفین؛

- ایجاد تدابیر لازم برای حفظ ابدات تاریخی دو کشور؛

- نمایش فلم های سینماگران افغانی در سال ۲۰۰۹ در ترکمنستان و نمایش فلم های سینماگران ترکمنی در سال ۲۰۱۰ در افغانستان.

ریاست عمومی تربیت بدنی و سپورت و کمیته ملی اولمپیک جمهوری اسلامی افغانستان و کمیته

دولتی سپورت و توریسم ترکمنستان:

- تدابیر لازم را جهت تامین روابط متقابل و همکاری های فدراسیون ها و سازمان های ملی سپورت اتخاذ نمایند.

وزارت های معارف و تحصیلات عالی جمهوری اسلامی افغانستان و وزارت معارف ترکمنستان :

- مطابق به موافقتنامه امضا شده مورخ ۷ مارچ سال ۲۰۰۲ درباره همکاری در عرصه معارف میان اداره موقت افغانستان و حکومت ترکمنستان ، «سالانه سی تن از اتباع افغانستان به موسسات تحصیلات عالی و مکاتب مسلکی ترکمنستان پذیرفته میشوند.

بنا در قسمت اعزام بدون تأخیر محصلین مذکور الي اول ماه اکتوبر جهت آموزش اسان به ترکمنستان ، توافق نمودند

ادارات عالی علمی مربوط افغانستان و شورای عالی علمی -- تخنیکي مربوط به ریاست جمهوری ترکمنستان :

- آموزش زبان ، ادبیات ، تاریخ و کتبه های دست نویس مردمان هر دو کشور ؛

- مطالعات مشترک طرح و تهیه نقشه های مناطق زلزله خیز ج.ا.ا. که در ساحات نزدیک به سرحدات ترکمنستان قرار دارد؛

- مطالعه و بررسی تاثیرات فاکتورهای طبیعی به محیط زیست در مناطق پیشبرد امورات تخنیکي ریگزارها و حفاظت تاسیسات اقتصادی از هجوم و پوشش ریگ؛

طرفین همچنان موافقه نمودند که در سایر عرصه های مورد علاقه جانبین، به خصوص:

- ترجمه آثار ادبیات کلاسیک و هنرمندان و نویسندگان جوان هر دو کشور به زبان های یکدیگر با هم همکاری نمایند.

۱۰- تاریخ و محل نشست دوم کمیسیون مشترک افغانستان و ترکمنستان در مورد همکاری های تجاری- اقتصادی:

طرفین موافقه نمودند که جلسه دوم کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی اجتماعی و تخنیکي بین جمهوری اسلامی افغانستان و جمهوری ترکمنستان در سال (۲۰۰۹) در کابل برگزار گردد.

تاریخ دقیق برگزاری جلسه از مجرای دیپلوماتیک معین خواهد شد .
این پروتوکول به تاریخ ۱۳۸۷/۰۴/۲۴ هجری شمسی مطابق ۱۴/۰۷/۲۰۰۸ میلادی
در شهر عشق آباد کشور ترکمنستان در نسخه اصلی که دارای اعتبار یکسان می باشد ، به
زبان های دری ، ترکمنی و انگلیسی به امضا رسید. در صورت بروز اختلافات نظر متن
انگلیسی ترجیح داده می شود .

قربان مراد قربان مرادوف
وزیر اقتصاد و امکانات جمهوری ترکمنستان

دوستمورات محمد طویل "شمس"
وزیر اقتصاد جمهوری اسلامی افغانستان